

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 64 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол № 04 від 15 серпня 2024 р.

ПРОГРАМА

виробничої (переддипломної) практики

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»

спеціальності 242 «Туризм і рекреація»

освітньо-професійна програма «Туризмознавство»

факультет бізнесу та сфери обслуговування

(назва факультету)

кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

(назва кафедри)

Рекомендовано на засіданні
кафедри туризму та готельно-
ресторанної справи

(назва кафедри)

26 червня 2024 р., протокол №08

Розробники: д.е.н., проф. Оксана ОЛІЙНИК,
д.е.н., доц. Альона КЛИМЧУК, к.ін. Валентина ЛЮБЧЕНКО,
асист. Діна ЯРМОЛЮК

Житомир – 2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 2

Робоча програма виробничої (переддипломної) практики для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація», ОПП «Туризмознавство» обговорено та схвалено на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи «26» червня 2024 р., протокол №8 та на засіданні Вченої ради факультету бізнесу та сфери обслуговування «27» серпня 2024 р., протокол № 8

Рекомендовано Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування Державного університету Житомирська політехніка, протокол №08 від «27» серпня 2024 р.

Розробники: д.е.н., професор Оксана ОЛІЙНИК
д.е.н., доцент Альона КЛИМЧУК
к.і.н., Валентина ЛЮБЧЕНКО
асист. Діна ЯРМОЛЮК

Рецензенти: ТАРАСЮК Галина Миколаївна – доктор економічних наук, професор, декан факультету бізнесу та сфери обслуговування
ОСТАПЧУК Тетяна Петрівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

Затверджено Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування (протокол № 8 від «27» серпня 2024 р.)

Робоча програма виробничої (переддипломної) практики для здобувачів вищої освіти, освітнього ступеня «магістр», спеціальності 242 «Туризм і рекреація», освітньо-професійна програма «Туризмознавство». Програма вимоги щодо проходження виробничої (переддипломної) практики, вимоги до написання та оформлення звіту, індивідуального завдання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 3

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА	8
1. Мета та основні завдання	8
2. Зміст практики	12
2.1. Методичні рекомендації до виконання завдань практики	12
2.2. Рекомендовані навчально-методичні видання	24
3. Форми та методи контролю	28
4. Вимоги до оформлення звіту	29
5. Критерії оцінювання практики	33
II ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА	35
1. Мета та основні завдання	35
2. Зміст практики	35
2.1. Методичні рекомендації до виконання завдань практики	37
2.2. Рекомендовані навчально-методичні видання	38
3. Форми та методи контролю	40
4. Вимоги до оформлення звіту	40
5. Критерії оцінювання практики	40
III ДОДАТКИ	42

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 4

ВСТУП

Магістерська підготовка за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» реалізує освітню програму «Туризмознавство», яка орієнтована на підготовку фахівців для управлінської, виробничої, науково-дослідницької діяльності в галузі туризму.

Структура навчально-виховного процесу підготовки фахівців спрямована на виконання вимог кваліфікаційної характеристики магістра, розробленої з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Практична підготовка має на меті набуття та закріплення студентом умінь та знань, необхідних для вирішення професійних завдань та набуття відповідних компетентностей. Систему безперервної практики студента магістратури становлять такі її види:

- Виробнича практика – проводиться з метою забезпечення зв'язку теоретичної підготовки майбутніх фахівців з їхньою практичною діяльністю, сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього фахівця до роботи, визначає ступінь його професійної здатності і рівень фахової спрямованості. Студенти магістратури проходять виробничу практику у 2 семестрі (4 кредити ECTS) тривалістю 3 тижні.

- Переддипломна практика магістрів призначена для проведення роботи над кваліфікаційною випусковою роботою студента. Під час цієї практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, збирається фактичний матеріал для виконання кваліфікаційної роботи. Проводиться переддипломна практика у 3 семестрі (6 кредитів ECTS), триває 4 тижні.

Практична підготовка забезпечить набуття студентами наступних компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 5

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК4. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК3. Здатність до управління туристичним процесом у публічному секторі, в туристичній дестинації, туристичному підприємстві на різних ієрархічних рівнях.

СК4. Здатність організувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.

СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку

СК8. Здатність сприяти відродженню та збереженню матеріальної і

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 6

духовної спадщини українського народу

СК9. Здатність оцінювати територіально-рекреаційний потенціал ринку та попиту на екскурсійні послуги в туристичних дестинаціях.

Студенти-практиканти повинні розробити, обговорити з керівником практики і запропонувати за місцем її проходження власні наукові обґрунтування щодо удосконалення діяльності підприємства. Передбачається, що базами практики можуть виступати підприємства туристичного, готельного та ресторанного бізнесів, навчальні лабораторії кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Державного університету «Житомирська політехніка», а також інші підприємства індустрії туризму, включаючи туристично-рекреаційного призначення.

Робочу програму виробничої (переддипломної) практики розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами), листів Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 р. № 1/9-93 «Про практичну підготовку студентів», рекомендацій про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, розроблених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 році., Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Державного університету «Житомирська політехніка» (Наказ Державного університету «Житомирська політехніка» від 26.06.2020 р., № 284/од.). А також, відповідно до Стандарту вищої освіти зі спеціальності «Туризм і рекреація», «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Державного університету «Житомирська політехніка», «Положення про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка», «Положення про оцінювання знань студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу», та ін., наказів та рішень МОН

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 36 / 7</i>

України щодо організації практики студентів та робочого навчального плану за відповідним напрямом підготовки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 8

І ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

1. Мета та основні завдання

Виробнича практика покликана сформувати у студентів професійні уміння, навички роботи у підрозділах підприємств (організацій, установ, закладів) індустрії туризму.

Туристична індустрія формується комплексом підприємств (організацій, установ, закладів), які забезпечують чи сприяють забезпеченню туристсько-рекреаційних потреб людини при її переміщенні незалежно від мети, окрім випадків, пов'язаних з оплачуваною роботою. Причому, підприємства-бази виробничої практики можуть бути різними за метою й характером діяльності. За цією ознакою їх можна поділити на дві групи: підприємницькі (комерційні), що функціонують і розвиваються за рахунок власних коштів, і непідприємницькі (некомерційні), існування яких забезпечується бюджетним фінансуванням держави. Для переважної більшості підприємств властивим є комерційний характер діяльності з одержанням прибутку.

До підприємств-баз практики насамперед належать ті, які пропонують на ринок сформовані туристичні продукти: туроператори, туристичні агентства, туристичні бюро, екскурсійні бюро. Також за базу виробничої практики може бути обране і підприємство, яке є виробником окремих туристичних послуг: засоби розміщення туристів, транспортні організації, підприємства харчування, заклади охорони здоров'я, культури, спорту, природоохоронні установи тощо.

Засоби розміщення включають готелі й аналогічні підприємства (мотелі, таймшери тощо), комерційні і соціальні підприємства розміщення, спеціалізовані засоби розміщення (кемпінги, будинки відпочинку, пансіонати, профілакторії тощо), приватні туристичні засоби розміщення (зокрема агросадиби).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 9

У транспортній сфері за базу практики можна обрати, насамперед, підприємства, що надають транспортні послуги для туристів (наприклад, круїзні компанії).

Підприємство харчування (заклад ресторанного господарства) як база практики – це організаційно-структурна одиниця, яка здійснює виробничо-торговельну діяльність: виробляє і (або) доготовляє, продає і організує споживання продукції власного виробництва і закупних товарів, може організувати дозвілля споживачів. Сюди належать ресторани, бари, кафе, кав'ярні, закусочні, нічні клуби та ін., призначені для обслуговування відвідувачів.

Серед установ природоохоронної сфери можна обрати за бази практики ті, у функції яких входить надання туристичних та рекреаційних послуг (наприклад, національні природні парки, ботанічні сади та ін.).

До закладів охорони здоров'я, де можливе проведення виробничої практики, можуть належати санаторно-курортні заклади: бальнеологічна лікарня, грязелікарня, дитячий оздоровчий центр, санаторій (у т. ч. дитячий, однопрофільний, багатoproфільний, спеціалізований, санаторій для дітей з батьками, санаторій-профілакторій).

До підприємств, організацій, установ, закладів культури – баз виробничої практики належать: заповідник (історико-культурний, історико-меморіальний, історико-археологічний, історико-етнографічний), музей, галерея мистецтв, культурно-мистецький та музейний комплекс.

Серед спортивних закладів можуть бути обрані базами практики ті, які задіяні у сферу спортивного туризму. Зокрема, спортивні клуби, фізкультурно-оздоровчі заклади (центри, комплекси, клуби, студії тощо), місцеві осередки Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», осередки Федерації спортивного туризму України та організації інших фізкультурно-спортивних товариств туристичного спрямування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 10

Крім того, базою практики можуть бути підрозділи у адміністраціях різного рівня (державні, регіональні, місцеві), до компетенцій яких входять питання розвитку туризму, а також туристичні організації, які функціонують на некомерційній основі: туристичні союзи, федерації, клуби.

Обрані для практики підприємства (установи, заклади, організації) повинні діяти на підставі статуту (положення) та бути зареєстрованими у встановленому законодавством порядку. Їх засновниками можуть бути фізичні та/або юридичні особи. Фінансування їхньої діяльності може здійснюватися за рахунок коштів місцевого та державного бюджетів, коштів власника (засновника), інших джерел, не заборонених законодавством.

Метою виробничої практики є поглиблення та закріплення теоретичних знань; формування у студентів професійних умінь і навичок щодо прийняття самостійних рішень під час професійної діяльності в умовах реального підприємства (організації, закладу, установи); опанування студентами сучасними прийомами, методами та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії; виховання у студентів потреби постійно поповнювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Завдання виробничої практики полягає в набутті студентом системи компетентностей щодо вирішення типових завдань відповідно до посад, які може обіймати магістр зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація».

До практики допускаються студенти, які не мають академічної заборгованості.

Допуск до практики оформляється наказом ректора Університету відповідно подання кафедри. В наказі зазначається термін проведення та бази практик, а також затверджуються керівники практики з числа професорсько-викладацького складу кафедри.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 11

Перед початком практики кафедра проводить організаційні збори, на яких уточнюють проєкт Наказу, ознайомлюють студентів з організацією проведення практики, змістом, порядком та термінами захисту звітів.

Під час проходження виробничої практики **студенти зобов'язані:**

- одержати у керівника практики від навчального закладу направлення на практику із завданнями, програму практики, щоденник та консультації з оформлення необхідних документів (додаток Д);

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, що передбачені програмою практики;

- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку підприємства-базы практики;

- своєчасно оформити звіт та скласти залік з практики.

Обов'язки керівників практики від закладу вищої освіти:

- закріплення за студентами відповідних баз практик на підставі гарантійних листів та договорів з підприємствами (організаціями, закладами, установами);

- своєчасно видавати студентам індивідуальні завдання та методичні матеріали з проходження практики;

- контролювати виконання календарного плану та всієї програми практики;

- контролювати дотримання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку підприємства (організації, закладу, установи);

- проводити консультації для студентів з окремих розділів програми практики та індивідуальних завдань;

- організовувати захист звітів по практиці.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 12

2. Зміст практики

2.1. Методичні рекомендації до виконання завдань практики

Виробнича практика передбачає ознайомлення зі станом організаційної роботи підприємства (організації, установи, закладу) – об'єкта практики, здійснення аналізу основних показників його діяльності за останні три роки та розробку обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення окремих аспектів його діяльності на майбутнє.

На першому етапі проходження виробничої практики студент має ознайомитись зі специфікою діяльності підприємства (організації, установи, закладу) – об'єкта практики, організаційною структурою, станом управління діяльністю підприємства (організації, установи, закладу) загалом.

Відповідно, у звіті з виробничої практики студент має відобразити наступні питання:

- характеристика підприємства (організації, установи, закладу): рік заснування і основні етапи розвитку; форма власності; види економічної діяльності відповідно до класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД);
- характеристика діяльності: спеціалізація, переважні види бізнес-операцій, інші види діяльності;
- організаційна структура підприємства (організації, установи, закладу): схема, опис із зазначенням основних функцій підрозділів;
- система планування на підприємстві (організації, установі, закладі);
- організація інформаційного забезпечення підприємства (організації, установи, закладу);
- опис технології надання послуг з наведенням схеми технологічного процесу та характеристика організації обслуговування;
- характеристика основних ресурсів, які використовуються у діяльності, постачальників цих ресурсів;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 13

- види послуг та продукції, асортимент та якість;
- характеристика системи збуту послуг та продукції, їх основні споживачі;
- характеристика інструктивних, нормативних і методичних матеріалів, які використовуються на підприємстві (організації, установі, закладі), їх якість та повнота;

- аналіз результатів діяльності підприємства (організації, установи, закладу) на основі форм річної фінансової та статистичної звітності; оцінка обсягів, динаміки та тенденції найважливіших показників (ураховуючи широкий перелік можливих баз практики, перелік основних показників діяльності у кожному випадку буде специфічним).

За результатами практики студент складає звіт, який містить такі елементи:

- титульний аркуш (Додаток А);
- щоденник з виробничої практики із відміткою підприємства (організації, установи, закладу) про термін перебування на практиці, завірений печаткою підприємства (організації, установи, закладу) (додаток Ж);

- зміст;
- вступ;
- основна частина звіту;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Орієнтовний зміст звіту з виробничої практики представлений у Додатку Б.

У **вступі** зазначається місце проходження виробничої практики, термін проходження практики, мета та завдання практики, її характерні особливості. Наводяться основні дані про підприємство (організацію, установу, заклад).

Основна частина звіту про практику має відобразити результати вивчення кожного питання, що становлять зміст виробничої практики. Ця частина звіту

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 14

складається з трьох розділів, перелік та типову структуру яких наведено у Додатку Б.

Коротко охарактеризуємо зміст кожного із підрозділів основної частини звіту. Розпочнемо з *Розділу 1.* та його підрозділу *1.1. Основні тенденції розвитку галузі функціонування підприємства (організації, установи, закладу).*

Аналіз галузі здійснюється з метою дослідити стан конкурентного середовища на певному ринку, оцінити його й визначити можливості (умови) щодо обмеження або ослаблення конкуренції на ньому. У звіті з виробничої практики у межах даного підрозділу потрібно висвітлити наступні питання:

- місце досліджуваної галузі в економіці країни, регіону;
- основні учасники ринку та частка, яку вони займають;
- стан попиту та пропозиції;
- основні тенденції розвитку галузі за останні 3 роки;
- проблеми розвитку досліджуваної галузі та бар'єри входження на ринок.

Для дослідження даного питання слід скористатися інформацією Держслужби статистики України (основні статистичні показники розміщено на офіційному сайті ukrstat.gov.ua та на сайтах регіональних управлінь служби статистики).

1.2. Аналіз зовнішнього середовища підприємства (організації, установи, закладу). Даний аналіз передбачає вивчення мікро- і макросередовища, дослідження розвитку ситуації на ринку і в макрооточенні підприємства (організації, установи, закладу), аналіз конкурентів, споживачів, постачальників, структури і привабливості галузі та ринкових сегментів.

Аналіз зовнішнього середовища включає оцінку ступеня його невизначеності та динамічності, а також виявлення причин і факторів, які впливають на це. Від умов зовнішнього середовища залежать і методи та завдання його аналізу. Серед інструментів діагностики зовнішнього середовища

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 15

можна скористатися такими: модель «5 сил Портера», сценарний аналіз, експертні методи, PEST-аналіз, модель життєвого циклу, PIMS-аналіз, матриця конкурентного профілю, бенчмаркінг, SPACE-аналіз, SWOT-аналіз, стратегічне позиціонування та інші.

Етапи аналізу зовнішнього середовища можуть бути такими: оцінка характеру зовнішнього середовища підприємства (організації, установи, закладу), аналіз впливу факторів макрооточення, визначення та аналіз ключових конкурентних сил та зовнішніх факторів успіху, визначення конкурентної позиції підприємства (організації, установи, закладу), окреслення і аналіз можливостей та загроз, виділення і аналіз факторів, що визначають вибір стратегічної позиції підприємства (організації, установи, закладу).

2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства (організації, установи, закладу). При написанні цього параграфу необхідно представити інформацію про місцезнаходження підприємства (організації, установи, закладу), історію його створення, організаційні особливості бази практики (форма власності, відомча підпорядкованість, спеціалізація, аналіз відносин в апараті управління, організаційна структура, структура управління).

У параграфі слід навести графічне зображення та опис організаційної структури підприємства (організації, установи, закладу). В ході аналізу існуючої організаційної структури управління слід охарактеризувати:

- склад і співвідношення лінійного, функціонального та цільового управління;
- кількість та склад управлінських підрозділів на різних ієрархічних рівнях, тип існуючої структури управління, число рівнів управління (лінійного та функціонального);
- чисельність та співвідношенням різних категорій керівників, спеціалістів та технічних виконавців в цілому по системі управління та за окремими підрозділами;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 16

- обсяг оброблюваної інформації в цілому по системі управління та окремих підрозділах.

Крім того, в процесі аналізу організаційної системи управління доцільно визначити її переваги та недоліки.

У ході написання цього параграфу студент повинен також проаналізувати інформаційне забезпечення процесу управління. Такий аналіз дозволяє виявити ефективність системи інформаційного обміну і підтримки управлінських процесів, виявити слабкі місця в інформаційному забезпеченні. Подається характеристика наявних комп'ютерних інформаційних систем, які забезпечують підтримку прийняття управлінських рішень на основі автоматизації процесів, процедур та інших способів здійснення діяльності підприємства (організації, установи, закладу).

Також необхідно вказати основні функціональні сфери діяльності підприємства (організації, установи, закладу) та перелічити основні бізнес-процеси.

При опрацюванні питання щодо бізнес-процесів у звіті з практики необхідно сконцентрувати увагу на відображенні таких бізнес-процесів, які є типовими саме для бази практики, адже саме вони ілюструють призначення, умови функціонування та види діяльності, відповідають поставленим завданням підприємства (організації, закладу, установи).

Бізнес-процеси для більшої наочності доцільно представити у формі таблиці. Наприклад, для опису бізнес-процесів готелю студент може використати форму, представлену у табл. 1. Бізнес-процеси готелю можна поділити на процеси виробництва (приготування їжі, робота кафе-бару з приготування напоїв, різних десертів), процеси надання послуг з розміщення, розваг, туристичного супроводу тощо, а також основні бізнес-процеси підприємства, пов'язані із створенням готельного продукту. Готельний продукт – це результат взаємодії готельного бізнесу й клієнта, а також власної діяльності

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 17

виконавця стосовно задоволення потреби споживача. Крім основних бізнес-процесів виокремлюють бізнес-процеси управління, допоміжні та розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Бізнес-процеси готелю

Основні бізнес-процеси	Бізнес-процеси управління	Допоміжні бізнес-процеси	Бізнес-процеси розвитку
1. Надання тимчасового проживання. послуг	<ul style="list-style-type: none"> Управління продажами. 	<ul style="list-style-type: none"> Розробка рекламної продукції. 	<ul style="list-style-type: none"> Планування нового будівництва та переоснащення.
2. Надання харчування. послуг	<ul style="list-style-type: none"> Управління продовольчими та непродовольчими запасами. 	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка контенту та сайту готелю. 	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток та підготовка персоналу.
3. Надання туроперейтингу та екскурсійного бюро. послуг	<ul style="list-style-type: none"> Управління персоналом. 	<ul style="list-style-type: none"> Діяльність роботи відділу бронювання. 	<ul style="list-style-type: none"> Аналіз ринку і потреб споживачів.
4. Надання спортивно-оздоровчих послуг.	<ul style="list-style-type: none"> Стратегічне управління. Управління фінансами. Управління господарськими службами готелю. Управління зовнішніми зв'язками підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> Організація роботи служби покоївок по забезпеченню готовності готельних номерів. Планування бюджету стосовно надання тієї чи іншої послуги. Організація фінансових потоків. Технічне та сервісне забезпечення функціонування готелю інженерною службою. Закупівля продуктів та напоїв для забезпечення харчування та заповнення міні-барів номерів. Забезпечення необхідної безпеки службою охорони. Забезпечення документообігу секретаріатом. 	<ul style="list-style-type: none"> Розроблення нових продуктів та послуг.

2.2. Управління персоналом підприємства (організації, установи, закладу) та охорона праці. У даному параграфі слід здійснити оцінювання рівня забезпеченості та використання персоналу, описати систему мотивації персоналу

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 18

та охорону праці на підприємстві (організації, установі, закладі). Зокрема потрібно детальніше зупинитися на таких питаннях:

- аналіз штатного розкладу працівників підприємства (організації, установи, закладу) та структури персоналу (за категоріями, за рівнем освіти, за статтю, за віком);

- оцінка кадрової політики, яка проводиться на підприємстві (організації, установі, закладі), атестація працівників, підвищення кваліфікації працівників, реалізація заходів щодо формування сприятливого соціально-психологічного клімату;

- аналіз руху персоналу (прийняття, переведення, звільнення) та виявлення основних факторів, які впливають на плинність кадрів;

- аналіз продуктивності праці працівників.

Методика аналізу даних для виконання параграфу 2.2 наведена у Додатку В.

Охорона праці – як галузь людської діяльності – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та працездатності людини у процесі її трудової діяльності. Основною метою охорони праці є створення безпечних умов трудової діяльності людини, забезпечення її високої та ефективної працездатності.

У звіті з виробничої практики студенти повинні представити наступну інформацію:

- законодавча і нормативна база, що регулює процеси охорони праці досліджуваного підприємства (організації, установи, закладу);

- організація управління охороною праці на підприємстві (організації, установі, закладі);

- основні завдання і функції охорони праці на підприємстві (організації, установі, закладі);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 19

– організаційні заходи щодо забезпечення безпечних умов праці на підприємстві (організації, установі, закладі);

– дотримання вимог виробничої санітарії в умовах підприємства (організації, установи, закладу).

У даному параграфі можна описати динаміку виробничого травматизму, професійної та загальної захворюваності за три роки, яка дозволяє оцінити стан охорони праці на підприємстві (організації, установі, закладі), правильність обраних напрямків щодо забезпечення здорових та безпечних умов праці.

2.3. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства (організації, установи, закладу) та результатів його діяльності. Фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик економічної діяльності підприємства (організації, установи, закладу), яка визначає конкурентоспроможність, потенціал у діловому співробітництві, а також вказує на те, у якій мірі гарантовані економічні інтереси самого підприємства (організації, установи, закладу) та його партнерів у фінансовому та виробничому відношенні. Фінансовий стан підприємства (організації, установи, закладу) – це ступінь забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами для здійснення ефективної діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Аналіз фінансово-економічного стану підприємства (організації, установи, закладу) здійснюють за даними фінансової та статистичної звітності. Враховуючи значну різноманітність видів економічної діяльності, організаційно-правових форм та форм власності, мета та характеру діяльності підприємств (організацій, установ, закладів) індустрії туризму, форми звітності для баз практики можуть бути різними. Тому знайомство із переліком форм звітності, які веде база практики – ще одне із важливих завдань студента-практиканта.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 20

Для підприємств, яким властивий комерційний характер діяльності з одержанням прибутку (крім бюджетних установ), необхідно скористатися такими формами фінансової звітності:

1. «Баланс (Звіт про фінансовий стан) на ____20__р.» (Форма № 1);
2. «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за ____20__р.» (Форма № 2);
3. «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» (Форма № 1-м; Форма № 2-м)
4. «Звіт про рух грошових коштів» (Форма №3);
5. «Звіт про власний капітал» (Форма №4);
6. «Примітки до фінансової звітності» (Форма №5);

Статистична звітність, яка може бути використана при виконанні звіту з виробничої практики:

1) Юридичні особи та фізичні особи-підприємці – суб'єкти туристичної діяльності:

- «Звіт про туристичну діяльність за 20____рік» (№ 1- туризм (річна)).

2) Юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб, фізичні особи-підприємці, які надають послуги з тимчасового розміщування:

- «Звіт про діяльність колективного засобу розміщування за 20__ рік (№ 1-КЗР (річна))».

2) Юридичні особи (підприємства):

- «Структурне обстеження підприємства за 20__рік» (№ 1-підприємство (річна)).

- «Звіт з праці» (Форма № 1-ПВ).

- «Звіт про використання робочого часу» (Форма № 3-ПВ).

3) Юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб, для яких надання послуг є основним видом економічної діяльності:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 21

«Звіт про обсяги реалізованих послуг за ___квартал 20___ року» (№ 1-послуги (квартальна)).

У окремих закладах, установах та організаціях індустрії туризму ведуться статистичні спостереження за спеціальними формами. Так, для прикладу, закладами, підприємствами, установами та організаціями у сфері фізичної культури і спорту, фізкультурно-спортивними товариствами щорічно подається форма статистичної звітності «Звіт з фізичної культури і спорту станом на 01 січня 20__ року» (Форма № 2-ФК (річна)), де є інформація про показники зі спортивного туризму. У національних природних парках, у функції яких також входить ведення рекреаційної діяльності, щороку формується звітний документ «Літопис природи», який зберігається у фондових матеріалах парку і з якого також можна почерпнути інформацію для виконання виробничого звіту. Тому у кожному окремому випадку бази практики необхідно поцікавитися, за якими формами статистичної звітності та з якою періодичністю підприємство (організація, установа, заклад) подають інформацію у місцеві служби статистики.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства (організації, установи, закладу) здійснюється за допомогою системи економічних показників. Методика розрахунку таких показників підприємств, яким властивий комерційний характер діяльності з одержанням прибутку (крім бюджетних установ), наведена в Додатку Г.

У параграфі 2.3. слід зосередити увагу на структурі виробництва продукції та послуг. Необхідно охарактеризувати системи управління якістю на підприємстві (організації, установі, закладі), стандартизацію та сертифікацію, описати типові для підприємства (організації, установи, закладу) туристичні продукти або окремі туристичні послуги, які вони пропонують споживачам.

Характеризуючи виробництво послуг та продукції, варто описати порядок та умови укладання угод як з постачальниками, партнерами, так і з споживачами

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 22

підприємства (організації, установи, закладу). При аналізі результатів діяльності підприємств індустрії туризму можна спостерігати залежність зміни обсягів виробництва продукції та послуг від фактору сезонності або в окремі періоди (місяць, тиждень, день). Інформацію про обсяги діяльності слід подати як у натуральних, так і у вартісних показниках за три роки та визначити головні тенденції їх зміни за аналізований період.

2.4. Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства (організації, установи, закладу). У випадку здійснення підприємством (організацією, установою, закладом) зовнішньоекономічної діяльності формується даний параграф, у якому варто розкрити основні види зовнішньоекономічної діяльності за формами, країнами та вказати основних партнерів по співпраці. Коротко слід зупинитися на організації роботи з митними органами. Якщо географічні масштаби ринку діяльності підприємства (організації, установи, закладу) виходять за межі країни, то вказати основних конкурентів на світовому ринку.

2.5. Маркетингова діяльність підприємства (організації, установи, закладу) та оцінювання рівня його конкурентоспроможності. У даному параграфі слід розкрити такі питання:

- організація і контроль маркетингової діяльності на підприємстві (організації, установи, закладу); функції й завдання, що виконують фахівці маркетингової служби, кількісний та якісний склад фахівців; наявність на підприємстві (організації, установі, закладі) бюджету маркетингу та планів маркетингу для забезпечення досягнення цілей підприємства (організації, установи, закладу); періодичність розробки та узгодженість планів продажу та маркетингу;

- джерела інформації, що використовуються спеціалістами маркетингової служби для здійснення моніторингу ринку;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 23

- маркетингова продуктова стратегія підприємства (організації, установи, закладу);
- маркетингова цінова стратегія підприємства (організації, установи, закладу);
- маркетингова збутова стратегія підприємства (організації, установи, закладу);
- маркетингова комунікаційна стратегія туристського підприємства (організації, установи, закладу), стимулювання збуту у комплексі маркетингових комунікацій; пропаганда, реклама в комплексі маркетингових комунікацій; участь підприємства (організації, установи, закладу) у виставках та ярмарках;
- фірмовий стиль підприємства (організації, установи, закладу).

Оцінити рівень конкурентоспроможності комерційного підприємства (організації, закладу, установи) можна здійснити за експертною методикою, методом профілю конкурентоспроможності або за іншими методами, що відповідають характеру діяльності бази практики.

Розділ 3. Основні проблеми та напрями удосконалення діяльності підприємства (організації, установи, закладу). У розділі необхідно підвести підсумок тих проблем, відхилень, недоліків у діяльності підприємства (організації, установи, закладу), які були встановлені в результаті діагностики у розділах 1 та 2. Відповідно до цього слід навести й обґрунтувати власні пропозиції, рекомендації, конкретні заходи, інноваційні підходи щодо вирішення цих проблем та усунення недоліків. Рекомендації мають відповідати критеріям оптимальності, цільової ефективності та практичної втіленості. Також варто вказати на наявність на підприємстві (організації, установі, закладі) певних планів та реальних кроків щодо удосконалення діяльності та розвитку.

Висновки є завершальним етапом оформлення звіту з виробничої практики. Вони підбивають підсумок проведеним дослідженням. Даний розділ повинен

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 24

відображати основні результати, отримані студентом за період проходження виробничої практики.

Список використаних джерел складається із друкованих та електронних джерел інформації, матеріали або окремі результати яких використовувались при написанні звіту з виробничої практики. До списку вносяться лише ті джерела, на які є посилання у тексті роботи.

У **додатки** виносяться вихідні матеріали написання звіту з виробничої практики: копії статистичної та фінансової звітності й інших документів підприємства (організації, установи, закладу), громіздкі схеми, дані розрахунків допоміжного характеру, які займають більше однієї сторінки, ілюстрації тощо.

Студенти додають до звіту заповнений щоденник (додаток Ж) проходження практики та (за необхідності) матеріали, що одержали на базі практики.

2.2. Рекомендовані навчально-методичні видання

1. Афонченкова Т. М., Булюк О. В., Масенко Б. П. Менеджмент і маркетинг туризму : навч. посіб. / за ред. О. Є. Лугініна. Київ : Ліра-К, 2012. 364 с.
2. Бабарицька В. К., Малиновська О. Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Альтерпрсс, 2008. 288 с.
3. Балашова Р. І. Організація діяльності туристичного підприємства : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 184 с.
4. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Конкуренентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу : навч. посіб.; Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. Київ : Освіта України, 2012. 508 с.
5. Глобальний етичний кодекс туризму. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/983_001 (дата звернення 01.09.2022).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 25

6. Господарський кодекс України: Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 01.09.2022).
7. ДСТУ 4269:2003. Класифікація готелів. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=25994 (дата звернення 01.09.2022).
8. ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація. URL: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-939> (дата звернення 01.09.2022).
9. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 224 с.
10. Кудла Н. Є. Менеджмент туристичного підприємства : підручник. Київ : Знання, 2012. 343 с.
11. Любіцева О., Бабарицька К. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 335 с.
12. Мальська М. П., Бордун О. Ю. Організація та планування туристичних підприємств : теорія та практика : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 248 с.
13. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика: підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
14. Машина Н. І. Страхування для туристських підприємств: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 368 с.
15. Менеджмент суб'єктів господарювання: проблеми та перспективи розвитку : колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Тарасюк Г. М. Житомир : ЖДТУ, 2012. 392 с.
16. Методика розрахунку обсягів туристичної діяльності: Наказ Державної туристичної адміністрації України, Державного комітету статистики

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 26

України від 12.11.2003 № 142/394. URL:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1128-03> (дата звернення 01.09.2022).

17. Михайліченко Г. І., Єременко А. Ю. Організація туристичних подорожей : навч. посіб. Київ : КНТЕУ, 2011. 392 с.

18. Мунін Г. Б., Карягін Ю. О., Роглев Х. Й., Руденко С. І. Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу : навч. посіб. / за заг. ред. М. М. Поплавського, О. О. Гоца. Київ : Кондар, 2008. 460 с.

19. Нечаюк Л. І., Нечаюк Н. О. Готельно-ресторанний бізнес. Менеджмент : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : ЦУЛ, 2009. 344 с.

20. Панченко Ю. В., Лугінін О. Є., Фомішин С. В. Менеджмент внутрішнього і міжнародного туризму : навч. посіб. Херсон : Олді-плюс, 2013. 342 с.

21. Писаревський І. М., Погасій С. О., Покогодна М. М. та ін. Організація туризму : підручник / за ред. І. М. Писаревського. Харків : ХНАМГ, 2008. 541 с.

22. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), затверджено: Постановою Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. № 297. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/297-2006-%D0%BF> (дата звернення 01.09.2022).

23. Порядок організації виїзду дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2005 р. № 1251. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1251-2005-вр> (дата звернення 01.09.2022).

24. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги.: ДСТУ 4268:2003. URL: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-941> (дата звернення 01.09.2022).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 27

25. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туристської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 991. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-n> (дата звернення 01.09.2022).

26. Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи: Наказ МОН України від 02.10.2014 № 1124. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1340-14/print> (дата звернення 01.09.2022).

27. Про затвердження Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання): Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 29.07.2009 № 803. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/803-2009-n> (дата звернення 01.09.2022).

28. Про затвердження Порядку доведення до споживачів інформації про вид об'єкта туристичної інфраструктури та його категорію: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 03.07.2013 № 470. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/470-2013-n> (дата звернення 01.09.2022).

29. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 № 2026-III із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2026-14> (дата звернення 01.09.2022).

30. Про музеї та музейну справу: Закон України від 29.06.1995. № 249/95-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр> (дата звернення 01.09.2022).

31. Про оздоровлення та відпочинок дітей: Закон України від 04.09.2008. № 375-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/375-17> (дата звернення 01.09.2022).

32. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000. № 1805-III. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (дата звернення 01.09.2022).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 28

33. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення 01.09.2022).

34. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 344 с.

35. Роглев Х. Й., Левітас Г. Г., Драпушко Р. Г., Гарагонич В. В. Менеджмент готелю : економіко-організаційні аспекти : навч. посіб. Київ : Кондор, 2011. 443 с.

36. Тарасюк Г. М. Бізнес-план: Розробка, обґрунтування та аналіз : навч. посібник. Київ : Каравела, 2008. 280 с.

37. Тарасюк Г. М., Шваб Л. І. Планування діяльності підприємства : навч. посібн. 4-те вид. Київ : Каравела, 2011. 352 с.

3. Форми та методи контролю

Підсумком практики є складання диференційованого заліку. При оцінці звіту враховується повнота та логічна послідовність викладання матеріалів практики, насиченість звіту ілюстративними матеріалами, наявність аналізу діяльності підприємства (організації, установи, закладу) та висновків і пропозицій студента щодо покращення діяльності підприємства (організації, установи, закладу). Також на оцінку впливає якість оформлення та повнота відповідей студента на запитання при його захисті. Результати складання заліку з практики заносяться в залікову відомість і враховуються на рівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента.

Після захисту звіт зберігається на кафедрі протягом трьох років.

Практика обов'язкова для усіх студентів. Студент, який не виконав навчальний план без поважної причини та отримав незадовільну оцінку за практику, відраховується з Університету.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 29

4. Вимоги до оформлення звіту

Звіт з практики має бути написаний державною мовою, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок; послідовність – логічна. Усі сторінки текстової частини повинні мати наскрізну нумерацію. Орієнтовний обсяг звіту з виробничої практики – 40–50 сторінок.

Звіт має бути надрукованим на одному боці сторінок білого паперу формату А4 через 1,5 міжрядкові інтервали, шрифт – Times New Roman № 14. Текст звіту розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: зверху – не менш за 20 мм, знизу – не менш за 20 мм, з лівого боку – 25-30 мм, з правого – не менш за 10 мм.

На початку звіту має бути наведений його зміст з вказанням сторінок початку окремих структурних частин.

Заголовки усіх структурних частин звіту: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ», друкують великими літерами по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Кожну структурну частину звіту необхідно починати з нової сторінки. А підрозділи продовжуються на тій сторінці, де завершився попередній підрозділ.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульна сторінка, яка включається до загальної нумерації сторінок звіту. На титульній сторінці номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять. Потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 30

Підрозділи нумерують в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка, наприклад: 1.2 (другий підрозділ першого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок підрозділу.

Зміст ілюстрацій має доповнювати текст звіту, поглиблювати розкриття суті явища, наочно ілюструвати думку автора. Тому в тексті на кожен з них повинно бути посилання з коментарем.

Ілюстрації (фотографії, схеми, графіки тощо) і таблиці необхідно подавати у звіті безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих в додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рис. 1.2.» (другий рисунок першого розділу). Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За необхідності ілюстрації доповнюються пояснювальними даними (підрисунковий текст). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщуються під ілюстрацією.

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують під рядком з номером таблиці безпосередньо над таблицею по центру сторінки. Назву починають з великої літери, крапку в кінці не ставлять.

Таблиці нумерують послідовно у межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). При перенесенні частини таблиці на наступну сторінку над перенесеною частиною таблиці пишуть, наприклад, «Продовження табл. 2.1».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 31

Заголовки граф таблиці повинні починатися з великих літер, підзаголовки з маленьких, якщо вони становлять одне речення із заголовком. Якщо підзаголовки є самостійними, то їхня назва починається також з великих літер. Крапка в їх кінці не ставиться. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не потрібно (крім випадків, коли на рядок таблиці є посилання в тексті).

Таблицю розташовують після першого згадування про неї в тексті в такий спосіб, щоб її можна було читати без розвороту тексту звіту або з розворотом за годинниковою стрілкою.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками, якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те саме», а далі лапками. Якщо цифрові дані в рядку не подають, то в ньому ставлять тире.

Рівняння і формули необхідно виділяти від тексту вільними рядками, вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка.

Формули потрібно розміщати на середині рядка. Пояснення символів і числових коефіцієнтів необхідно подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта потрібно подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.2) – друга формула третього розділу.

Використані у звіті джерела можна розміщати в списку одним з таких способів: в порядку появи посилань у тексті; в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків; в хронологічному порядку.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 32

Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту.

При посиланні у тексті звіту на джерело інформації в квадратних дужках наводиться його порядковий номер у списку використаних джерел, а при потребі й сторінка, з якої цитується текст, наприклад: [8, с. 20–21].

Посилання на ілюстрації роботи вказуються порядковим номером ілюстрації, наприклад: рис. 1.2.

Посилання на формули вказуються порядковим номером формули у дужках, наприклад: «у формулі (2.3)»,

На всі таблиці звіту повинні бути посилання в тексті. При цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «в табл. 2.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації необхідно вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 2.2».

Додатки оформляються як продовження звіту на наступних сторінках і розміщаються в порядку появи посилань на них у тексті. Кожний додаток повинен починатись з нової сторінки. Додаток повинен мати тематичний змістовний заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої по центру сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами з першої великої друкується слово «ДОДАТОК» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, И, О, Ч, Ь. Наприклад «ДОДАТОК Б». Якщо у звіті лише один додаток, то він позначається як «ДОДАТОК А».

Оформлений згідно з вимогами звіт перевіряється і затверджується керівниками практики від бази практики і закладу вищої освіти. Оцінка і підписи керівників проставляються на титульній сторінці і скріплюються печаткою підприємства (організації, установи, закладу).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 33

5. Критерії оцінювання практики

У цілому якісно виконаний звіт з виробничої практики оцінюється максимально 100 балами, що відповідає оцінці «відмінно». Така оцінка виставляється студенту тоді, коли студент при написанні звіту виконав основні завдання практики, зробив висновки з урахування причинно-наслідкових зв'язків перебігу явищ (процесів), при цьому при захисті показав вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, абстрагувати і конкретизувати, класифікувати і систематизувати матеріали, проявив отримані вміння та навички щодо роботи з документацією та інформацією щодо результатів роботи підприємства (організації, установи, закладу), запропонував ряд заходів щодо вдосконалення діяльності підприємства (організації, установи, закладу), до розробки яких підійшов творчо.

Кількість балів знімається за порушення вимог:

1. Невідповідне оформлення (шрифт та інтервал не відповідає встановленим нормам; відсутня або неправильна нумерація сторінок; неправильне оформлення графічного матеріалу тощо) – 5–15 балів.
2. Несвоєчасне затвердження плану, несвоєчасна реєстрація звіту з виробничої практики, несвоєчасне подання до захисту – 5 балів.
3. Вступ не відповідає стандарту – 5–10 балів.
4. Відсутня логічна послідовність і науковий стиль викладення – 5–10 балів.
5. Відсутність табличного та ілюстративного матеріалу, його аналізу та прив'язки до змісту тексту – 5–20 балів.
6. Відсутність визначених проблем у вивченні теми, шляхів їх вирішення, відсутність власної точки зору та аргументації – 5–20 балів.
7. Невідповідність висновків вимогам (відсутність зв'язку з результатами дослідження, підсумків з розглянутих питань) – 5 балів.
8. Неправильно оформлений список використаних джерел – 5 балів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 34

Кількість балів за виконання звіту з виробничої практики визначається науковим керівником у процесі перевірки. При захисті звіту з виробничої практики студентом кількість балів може бути змінено.

Враховуючи набрану кількість балів, у цілому звіт з виробничої практики оцінюється наступним чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно
0–34	F	незадовільно

При незадовільній оцінці звіт з виробничої практики переробляється та подається на повторне оцінювання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 35

II ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

1. Мета та основні завдання

Мета переддипломної практики:

- систематизація, закріплення та поглиблення знань, набутих у процесі навчання;
- оволодіння сучасними методами науково-дослідної роботи з туризму;
- формування у студентів професійних умінь і навичок і їх практична реалізація;
- збирання необхідних фактичних матеріалів для виконання дипломної роботи магістра;
- обробка зібраних первинних матеріалів, написання та оформлення дипломної роботи магістра.

За час переддипломної практики студент зобов'язаний виконати такі завдання:

- зібрати інформацію, зміст якої визначається темою і планом дипломної роботи магістра; зміст завдань кожен студент визначає для себе самостійно, за потреби він може проконсультуватись у свого наукового керівника;
- виконати індивідуальні завдання, поставлені перед ним керівником практики для написання магістерської роботи.

2. Зміст практики

Форма проведення практики. Практика проводиться у *колективній* та *індивідуальній формах*, які тісно пов'язані і доповнюють одна одну. Колективна форма передбачає консультації, бесіди зі спеціалістами, екскурсії тощо.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 36

Індивідуальна форма — це безпосередній збір первинних матеріалів та проведення досліджень, необхідних для підготовки звіту про практику і написання дипломної роботи магістра.

Місцями проведення практики є підприємства туристичної сфери та споріднених галузей, а також органи і служби, діяльність яких пов'язана із збором, аналізом і узагальненням інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень у сфері туризму.

Організація й керівництво практикою. Перед початком практики студенти одержують програму практики та індивідуальні завдання відповідно до обраної теми дипломної роботи магістра. Керівництво практикою здійснює викладач університету, як правило керівник дипломної роботи магістра. Графік проходження практики визначається керівником практики. Безпосередньо перед початком практики студент має на кафедрі пройти інструктаж.

У період виконання своїх функцій керівник практики від університету зобов'язаний організувати практику відповідно до затвердженої програми:

- 1) своєчасно вручити студентам програму практики, провести загальний інструктаж, при потребі супроводжувати студентів на бази практики;
- 2) консультувати студентів з питань програми практики, спрямовувати науково-дослідну діяльність студентів, пов'язану з підготовкою дипломної роботи магістра;
- 3) контролювати виконання програми практики, регламенту підготовки дипломної роботи магістра, а також дотримання студентами правил техніки безпеки;
- 4) інформувати кафедру про хід проходження студентами практики та виконання регламенту написання дипломної роботи магістра.

Обов'язки студента під час переддипломної практики:

- 1) перед початком практики одержати на кафедрі направлення на практику, її програму, пройти інструктаж;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 37

2) під час проходження практики суворо дотримуватися правил техніки безпеки та внутрішнього розпорядку;

3) сумлінно виконувати програму практики, не ухилятися від виконання завдань і доручень керівника, спрямованих на засвоєння практичних навичок фахівця;

4) зібрати та опрацювати матеріали, необхідні для підготовки звіту про практику й дипломної роботи магістра;

5) згідно з вимогами програми практики оформити письмово звіт і своєчасно представити його на кафедру для перевірки і рецензування керівником.

За результатами проходження практики кожний студент зобов'язаний подати на кафедру виконаний у друкованій формі звіт, який відображає результати виконання завдань практики.

2.1. Методичні рекомендації до виконання завдань практики

Звіт повинен мати чітку побудову, логічну послідовність, переконливу аргументацію, доказовість висновків і обґрунтованість рекомендацій.

Структура, зміст звіту, співвідношення його розділів визначаються змістом переддипломної практики і особливостями її місця проведення та об'єктом дослідження у дипломній роботі магістра.

Орієнтовна структура звіту:

Вступ (чітко формулюється мета та завдання роботи, визначається коло питань, об'єкт дослідження, методи та інформаційна база дослідження, обсяг 2-3 сторінки).

Розділ 1. Загальна характеристика об'єкту дослідження (до 10 сторінок).

Розділ 2. Опис і аналіз зібраного матеріалу, у якому розкриваються основні проблеми магістерського дослідження (до 25 сторінок).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 38

Розділ 3. Пропозиції, прогнози, перспективи, практичні заходи, які впливають із суті досліджуваних проблем (до 10 - 12 сторінок).

Висновки (стисло формулюються головні висновки та практичні рекомендації щодо ступеня вирішення мети і поставлених у роботі завдань, обсяг 2 – 3 сторінки).

У звіт включаються: титульний аркуш (Додаток А), зміст, де зазначаються назви всіх розділів і підрозділів звіту, список використаних джерел, додатки.

2.2. Рекомендовані навчально-методичні видання

1. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес. 2009. 400 с.
2. Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_904 (дата звернення 01.09.2022).
3. Глобальний етичний кодекс туризму. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/983_001 (дата звернення 01.09.2022).
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 224 с.
6. Інформаційний розділ Всесвітньої Туристської Організації. URL: // www.world-tourism.org (дата звернення 01.09.2022).
7. Любіцева О., Бабарицька К. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 335 с.
8. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
9. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2009. 300 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 39

10. Офіційний сайт Міністерства економіки розвитку і торгівлі. URL: <http://www.me.gov.ua/> (дата звернення 01.09.2022).

11. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://www.mfa.gov.ua/> (дата звернення 01.09.2022).

12. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року в 2017 році: Наказ Мінекономрозвитку України від 30.06.2017 № 958. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0958731-17> (дата звернення 01.09.2022)

13. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України": Постанова Верховної Ради України від 13.07.2016 № 1460-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1460-19> (дата звернення 01.09.2022)

14. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 168-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80> (дата звернення 01.09.2022).

15. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення 01.09.2022).

16. Про утворення Ради туристичних міст і регіонів: Наказ Мінекономрозвитку України від 09.02.2016 № 204. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0204731-16> (дата звернення 01.09.2022).

17. Сервер Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.

18. Ткач Є. І., Сторожук В. П. Загальна теорія статистики: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 442 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 40

3. Форми та методи контролю

Контроль за виконанням студентами вимог до проходження практики відбувається у двох формах: поточний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється керівником практики від університету. Під час поточного контролю перевіряється своєчасність заповнення щоденника та виконання графіка написання звіту.

Підсумковий контроль здійснюється в ході захисту звіту з практики. Студенти, які не здали звіт, не допускаються до захисту кваліфікаційної роботи магістра.

4. Вимоги до оформлення звіту

Вимоги до оформлення звіту з переддипломної практики ідентичні вимогам щодо оформлення звіту з виробничої практики (див. с. 26).

5. Критерії оцінювання практики

Керівник практики від кафедри розглядає і оцінює звіт студента. За результатами захисту виставляється оцінка, яка фіксується на титульному листі, у відомості й заліковій книжці студента.

Критерії оцінки результатів практики:

«Відмінно» (А) – зміст та оформлення звіту відповідають стандартам. Характеристика студента позитивна. Повні та точні відповіді на всі питання щодо програми практики і виконаної індивідуальної роботи.

«Дуже добре» (В) – несуттєві зауваження щодо змісту та оформлення звіту. Характеристика студента позитивна.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 41

«Добре» (С) – у відповідях на запитання з програми практики студент припускається окремих неточностей, хоча загалом має тверді знання. Характеристика студента позитивна.

«Задовільно» (D) – недбале оформлення роботи. Переважна більшість питань програми практики у звіті висвітлена, однак мають місце окремі розрахункові й логічні помилки. Характеристика студента в цілому позитивна.

«Задовільно» (E) – не всі питання достатньо добре висвітлені у звіті. При відповідях на запитання з практики студент почуввається невпевнено, збивається, припускається помилок, не має твердих знань.

«Незадовільно» (FX або F) – таку оцінку виставляють студентів, якщо у звіті висвітлені не всі питання, або робота запозичена чи підготовлена не самостійно. Характеристика студента стосовно ставлення до практики і дисципліни негативна. На запитання студент не може дати задовільних відповідей.

Враховуючи результати виконання та захисту звіту з переддипломної практики, у цілому звіт з практики оцінюється наступним чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно
0–34	F	незадовільно

При незадовільній оцінці звіт з переддипломної практики допрацьовується та подається на повторне оцінювання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 42

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульного аркуша звіту з виробничої/переддипломної практики

Міністерство освіти і науки України
Державний університет «Житомирська політехніка»
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗВІТ

з проходження виробничої/переддипломної практики
у ФОП “Туристичні пригоди”

(назва організації,
установи, закладу)

Термін проходження практики: 01.02.2023 р. – 15.02.2023 р.
(термін проходження практики відповідно до наказу)

Виконав:

студент I/II курсу
групи ТЗ – 7М

Іванюк І.І.

Керівник практики
від підприємства (організації,
установи, закладу):

начальник відділу збуту Мусіюк Т.М.
(посада, підпис, прізвище та ініціали)

Керівник практики
від університету

проф., Климчук А.О.
(посада, прізвище та ініціали, підпис)

Захищено з оцінкою _____

Житомир – 2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 43

Додаток Б

Типовий зміст звіту з виробничої практики

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Підприємство (організація, установа, заклад) як складова індустрії туризму	5
1.1. Основні тенденції розвитку галузі функціонування підприємства (організації, установи, закладу)	5
1.2. Аналіз зовнішнього середовища підприємства (організації, установи, закладу)	9
РОЗДІЛ 2. Характеристика діяльності підприємства (організації, установи, закладу)	15
2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства (організації, установи, закладу) та його основні бізнес-процеси	15
2.2. Управління персоналом підприємства (організації, установи, закладу) та охорона праці	19
2.3. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства (організації, установи, закладу) та результатів його діяльності	23
2.4. Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства (організації, установи, закладу)	30
2.5. Маркетингова діяльність підприємства (організації, установи, закладу) та оцінювання рівня його конкурентоспроможності	34
РОЗДІЛ 3. Основні проблеми та напрями удосконалення діяльності підприємства (організації, установи, закладу)	38
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
ДОДАТКИ	46

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10-05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 47

Таблиця В.6

Розподіл працівників підприємства (організації, установи, закладу) за стажем роботи

Категорія працівників	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. до 2020 р.	
	Чисельність, осіб	Питома вага, %	Чисельність, осіб	Питома вага, %	Чисельність, осіб	Питома вага, %	Чисельність, осіб, %	Питома вага, пунктів структури
Всього працівників, з них зі стажем:								
– до 5 років;								
– від 5 до 10 років;								
– від 10 до 15 років								
– від 15 до 20 років								
– понад 20 років								

Таблиця В.7

Рух персоналу підприємства (організації, установи, закладу)

№ з/п	Показник	Рік			2023 р. до 2021 р., % (+/-)
		2021	2022	2023	
1	Середньооблікова чисельність працівників, осіб				
2	Прийнято працівників, осіб				
3	Вибуло працівників, осіб				
3а	у тому числі за власним бажанням				
3б	за порушення дисципліни				
3в	по скороченню штатів				
3г	з інших причин				
4	Коефіцієнт плинності ((п.3а+п.3б)/п.1)				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 48

Таблиця В.8

Продуктивність праці та оплата праці на підприємстві
(організації, установі, закладі)

Показники	Од. виміру	2021	2022	2023	2023 р. до 2021 р.	
					+/-	%
Фактичні обсяги виробництва продукції (надання послуг)	тис.грн.					
Середньооблікова чисельність працюючих	осіб					
Фонд оплати праці	тис.грн.					
Продуктивність праці	тис. грн./чол					
Продукція (послуги) на 1 грн. оплати праці	грн.					
Середня заробітна плата	грн.					

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 49

Додаток Г

Методика аналізу фінансово-економічного стану підприємства

1) *Діагностика економічного стану або виробничо-господарський аналіз підприємства (за 3 роки!!!):*

Ціллю такого аналізу є виявлення впливу показників ефективності використання виробничого потенціалу на кінцеві результати діяльності підприємства

Виробничо-господарський аналіз підприємства включає в себе:

а) характеристика основних видів діяльності підприємства та продукції (товарів, робіт, послуг), що випускається на підприємстві, основних її споживачів та постачальників підприємства. Причому, при наявності даних студент може проводити аналіз асортименту продукції та зміни його структури, аналіз якості продукції тощо;

б) аналіз виробництва та реалізації продукції (обсягів продажу) в динаміці (за 3 останні роки за показниками валової продукції, доходу від реалізації продукції та чистого доходу (при наявності даних, особливо при вузькому асортименті продукції, варто провести аналіз обсягів виробництва та реалізації в натуральних показниках). При цьому можна використовувати як табличні так і графічні методи ілюстрації результатів;

в) аналіз майнового стану та використання виробничих ресурсів підприємства.

При аналізі майнового стану підприємства доцільно провести аналіз структури активів та зобов'язань підприємства (за даними балансу підприємства – Ф.1)

Аналіз використання виробничих ресурсів включає в себе аналіз використання основних засобів, оборотних активів, використання трудових ресурсів тощо.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018		Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1		Арк 36 / 50

Таблиця Г.1

Характеристика активів та зобов'язань підприємства

Показники	На 31.12.2022		На 31.12.2023		Відхилення		
	Тис. грн.	Питома вага, %	Тис. грн.	Питома вага, %	+, -	%	Пунктів структури %
1	2	3	4	5	6	7	8
Активи							
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:							
первісна вартість (Ф.1 р. 1001)							
накопичена амортизація (Ф.1 р. 1002)							
Основні засоби:							
первісна вартість (Ф.1 р. 1011)							
знос (Ф.1 р. 1012)							
Інші необоротні активи							
Інші необоротні активи (Ф.1 р. 1090)							
<i>Усього за розділом I (Ф.1 р. 1095)</i>							
II. Оборотні активи							
Запаси:							
Запаси (Ф.1 р. 1100)							
Готова продукція (Ф.1 р. 1103)							
Товари (Ф.1 р. 1104)							
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:							
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (Ф.1 р. 1125)							
Інша поточна дебіторська заборгованість (Ф.1 р. 1155)							
Грошові кошти та їх еквіваленти:							
Гроші та їх еквіваленти (Ф.1 р. 1165)							
<i>Усього за розділом II (Ф.1 р. 1195)</i>							
Баланс (Ф.1 р. 1300)							

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 51

Продовження табл. Г.1

Показники	На 31.12.2022		На 31.12.2023		Відхилення		
	Тис. грн.	Питома вага, %	Тис. грн.	Питома вага, %	+, -	%	Пунктів структури %
1	2	3	4	5	6	7	8
Пасиви							
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал (Ф.1 р. 1400)							
Нерозподілений прибуток (Ф.1 р. 1420)							
<i>Усього за розділом I (Ф.1 р. 1495)</i>							
II. Довгострокові зобов'язання							
Довгострокові кредити банків (Ф.1 р. 1510)							
<i>Усього за розділом II (Ф.1 р. 1595)</i>							
III. Поточні зобов'язання							
Короткострокові кредити банків (Ф.1 р. 1600)							
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (Ф.1 р. 1615)							
Поточні зобов'язання за розрахунками:							
з бюджетом (Ф.1 р. 1620)							
зі страхування (Ф.1 р. 1625)							
з оплати праці (Ф.1 р. 1630)							
Інші поточні зобов'язання (Ф.1 р. 1690)							
<i>Усього за розділом III (Ф.1 р. 1695)</i>							
Баланс (Ф.1 р. 1900)							

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 52

Таблиця Г.2

Методика розрахунку основних економічних показників*

№ з\п	Показники	Методика розрахунку (наведені формули використовувати тільки для розрахунків)
1.	Середньорічна вартість основних засобів за залишковою вартістю, тис. грн.	Ф 1, ряд. 1011 (граф. 3 + граф. 4)/2
2.	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	Ф 1, ряд. 1195 (граф. 3 + граф. 4)/2
3.	Середньооблікова кількість працівників, осіб.	Ф 5 “Примітки до річної фінансової звітності”
4.	Фондоозброєність	Ф 1 (ряд. 1011 (граф. 3+ граф. 4)/2) / середньооблікова чисельність працівників (Ф 5 “Примітки до річної фінансової звітності”)
5.	Фондовіддача	Ф 2 ряд. 2000 / Ф1 ряд. 1011 (графа 3 + графа 4) / 2
6.	Матеріаловіддача	1) Ф 2 ряд. 2550 / ряд. 2500 2) Ф 2 ряд. 2000 / ряд. 2500
7.	Матеріаломісткість	Ф 2 ряд. 2500 / ряд. 2000
8.	Продуктивність праці, тис. грн./особу: 1) за чисельністю працівників; 2) за оплатою праці	1) Ф 2, ряд. 2000 / Ф 5 “Примітки до річної фінансової звітності” (середньооблікова чисельність працівників); 2) Ф 2, ряд. 2000 / ряд. 2505
9.	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	(Ф 2, ряд. 2000 / Ф 1 ряд. 1195 графа 3 + графа 4) / 2
10.	Тривалість оборотності оборотних активів, днів	365 / коефіцієнт оборотності
11.	Рентабельність використання основних і оборотних засобів, %	(Ф 2, ряд 2350 / Ф. 1 ряд. 1095 (графа 3 + графа 4) + ряд. 1195 (графа 3 + графа 4) / 2) x 100 %
12.	Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн.	Ф 2, ряд. 2505 / Ф 5 “Примітки до річної фінансової звітності” (середньооблікова чисельність працівників)

* розрахунок проводиться за 3 роки та аналізується зміна цих показників

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 53

Розрахунок показників ефективності господарської діяльності
проводиться за такими складовими:

- аналіз доходів підприємства за 3 роки («Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за ____20__р.» (Форма № 2);
- аналіз фінансових результатів за 3 роки («Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за ____20__р.» (Форма № 2);
- аналіз витрат за елементами за 3 роки («Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за ____20__р.» (Форма № 2);
- визначення точки беззбитковості;
- розрахунок показників ефективності господарської діяльності за показниками рентабельності.

Результати аналізу можуть бути представлені у вигляді таблиць.

Аналіз ефективності господарської діяльності проводять за показниками рентабельності (таблиця Г.3).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 54

Таблиця Г.3

Показники оцінки ефективності господарської діяльності підприємства

Показники	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку (наведені формули використовувати для розрахунків)	Роки			Відхилення 2023 р. /2021р. +/-
			2021	2022	2023	
1. Рентабельність господарської діяльності	збільшення	ф.2(ряд.2290 або2295/(сума ряд.2050, 2130, 2150, 2180)x100				
2. Валова рентабельність (прибутковість) виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	збільшення	ф. 2 (ряд. 2090 або 2095) / ряд. 2000) x 100				
3. Чиста рентабельність виручки від реалізації продукції	збільшення	ф. 2 (ряд. 2350 або 2355) / (ряд. 2000) x 100				
4. Рентабельність активів	збільшення	ф. 2 (ряд 2350 або 2355) / ф.1 (ряд. 1300 гр. 3+4)x0,5x100				
5. Рентабельність власного капіталу	збільшення	ф. 2 (ряд 2350 або 2355) / ф.1 (ряд. 1495 гр. 3+4) x 0,5 x 100				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10-05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 55

Фінансовий аналіз

Фінансовий аналіз проводять за показниками ділової активності, показниками фінансової стійкості та показниками ліквідності (алгоритми розрахунку приведені в таблицях Г.4, Г.5).

Таблиця Г.4

Показники оцінки ліквідності та ділової активності підприємства

Показники	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку (наведені формули використовувати для розрахунків)	Роки			Відхилення 2023 р. /2021р.
			2021	2022	2023	+/-
1. Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥ 1 , збільшення	$\Phi.1 \text{ p.} 1195 / \Phi.1 \text{ p.} 1695$				
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 – 0,8					
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥ 0 , збільшення	$\Phi.1 \text{ (p.} 1160 + 1165) / \Phi.1 \text{ p.} 1695$				
4. Частка оборотних засобів в активах	-	$\Phi.1 \text{ p.} 1195 / \Phi.1 \text{ p.} 1300$				
5. Чистий оборотний капітал	≥ 0 , збільшення	$\Phi.1 \text{ p.} 1195 - \Phi.1 \text{ p.} 1695$				
6. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	$\Phi.2 \text{ p.} 2000 / (\Phi.1 \text{ (p.} 1695 \text{ гр.} 3 + \text{ p.} 1695 \text{ гр.} 4) / 2)$				
7. Коефіцієнт завантаженості активів	зменшення	$(\Phi.1 \text{ (p.} 1300 \text{ гр.} 3 + \text{ p.} 1300 \text{ гр.} 4) / 2) / \Phi.2 \text{ p.} 2000$				
8. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільшення					

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 56

Таблиця Г.5

Показники оцінки фінансової стійкості підприємства

Показники	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку (наведені формули використовувати для розрахунків)	Роки			Відхилення 2023 р. /2021р. +/-
			2021	2022	2023	
1. Коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	$\Phi.1(p.1495+1520+1525+1660+1665) / \Phi.1 p.1300$ або 1900				
2. Коефіцієнт фінансування(співвідношення залученого та власного капіталу)	≤ 1 , зменшення	$\Phi.1(p.1595+p.1695) / \Phi.1 p.1495$				
3. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\geq 0,1$	$\Phi.1 (p.1495-p.1095) / \Phi.1 p.1195$				
4. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,2 і менше	$\Phi.1 1595 / \Phi.1 (1495+1520+1525+1660+1665)$				
5. Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,5 і більше	$\Phi.1 p.1695 / \Phi.1(p.1595+p.1695)$				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 57

Додаток Д

Зразок оформлення договору на практику

ДОГОВІР № _____ про проведення практики студентів вищого навчального закладу

м. Житомир

" ____ " _____ 2023 р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони «Житомирська політехніка», в особі ректора Євдокимова В.В. діючи на підставі Статуту Державного університету «Житомирська політехніка» і, з іншої сторони _____

(назва підприємства, організації, установи)

(надалі – база практики) в особі _____
(посада, прізвище та ініціали)

діючого на підставі _____ (далі – сторони),
(статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою договір:

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності	Курс	Вид практики	ПІБ студента	Кількість студентів	Строки практики	
						початок	закінчення
1							

1.2. Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для виконання студентами програми практики, не допускати їх використання до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати студентам-практикантам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходів на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти вищий навчальний заклад.

1.7. Після закінчення практики надати характеристику на кожного студента-практиканта, в котрій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

1.8. Надавати студентам можливість збору інформації для курсових та дипломних робіт за результатами діяльності підприємства, яка не є комерційною таємницею, на підставі направлень кафедр.

1.9. Додаткові умови _____ відсутні _____

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 58

2. Вищий навчальний заклад зобов'язується:

- 2.1. До початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список студентів, яких направляють на практику.
- 2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.
- 2.3. Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися зі студентами під час проходження практики.
- 2.4. Практика проводиться на безоплатній основі.
- 2.5. Навчальний заклад зобов'язується не розголошувати використану інформацію про діяльність підприємства через знищення курсових, дипломних робіт та звітів у встановленому порядку.
- 2.6. Додаткові умови _____ відсутні _____

3. Відповідальність сторін за невиконання договору:

- 3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно із законодавством про працю в Україні.
- 3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за договором, вирішуються у встановленому порядку.
- 3.3. Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.
- 3.4. Договір складений у двох примірниках: по одному – базі практики і вищому навчальному закладу.
- 3.5. Місцезнаходження:

Підписи та печатки

Державний
університет
«Житомирська
політехніка»:
вул. Чуднівська, 103,
м. Житомир, 10005
тел. (0412) 24-14-22

База практики:

_____
_____
_____

Ректор Державного університету
«Житомирська політехніка»

База практики

_____/_____

_____ Віктор ЄВДОКИМОВ

“ ___ ” _____ 2023 р.

“ ___ ” _____ 2023 р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 59

Додаток Ж

Зразок щоденника з практики

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року № 683)

Форма № Н-6.03

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

виробнича (переддипломна)

(вид і назва практики)

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет Бізнесу та сфери обслуговування

Кафедра Туризму та готельно-ресторанної справи

освітній рівень магістр

галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

спеціальність 242 «Туризм і рекреація»
(назва)

курс, група _____

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 61

Календарний графік проходження виробничої (переддипломної) практики

№ з/п	Види робіт	Кількість днів
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
Разом		

Керівники практики:

від вищого навчального закладу _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2018	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/М/ОК13, 14-2023
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 62

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Державного університету «Житомирська політехніка» про проходження практики

Дата складання заліку „___” _____ 20__ року

Оцінка: за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

Керівник практики від вищого навчального закладу

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)